

ES TEIX PEL CAMÍ DE S'ARXIDUC

Serra de Tramuntana. Mallorca.

Distància	16,4 km
Desnivell acumulat	1013 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	18 d'abril de 2007
Cartografia	Ed. Alpina: Mallorca Tramuntana Nord (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=474644

Atenció: actualment no es pot realitzar aquest itinerari en la seva totalitat per la prohibició dels propietaris de la finca a l'accés al cim des Teix

Llarga excursió circular que, des de Valdemossa, ens permetrà recórrer tot el Camí de s'Arxiduc i pujar al Puig des Teix, partint pel Pla des Pouet i davallant per sa Coma des Cairats. Tot i la seva llargària, resulta un camí molt agradós que transita per paratges de gran bellesa amb espectaculars vistes sobre la costa nord i la Serra. Malgrat no estar senyalitzat (tan solament trobarem fites o pintura en alguns trams) no

resulta perdedor perquè és fressat, ampli i evident. El mapa però ens serà molt útil, perquè trobarem alguns trencalls sense senyalització. És previst que un tram de l'itinerari es senyalitzi per formar part de la Ruta de pedra en sec (GR 221).

El de s'Arxiduc, és un ampli camí de bast que fou manat construir a les darreries del XIX per Lluís Salvador d'Àustria-Toscana per poder recorre'l a cavall. Curiosa obra d'enginyeria civil amb la tècnica de la pedra en sec que s'ha conservat en acceptable bon estat. Recorre, en la seva part més espectacular, el fil de la carena arran d'altíssims estimballs sobre la costa de Deià, amb la petita i bonica península de Sa Foradada, omnipresent. Després, a l'alçada dels Cingles de son Rul·lan, se'n separa per passar pels peus del Puig des Teix.

El nom del Teix ve dels arbres d'aquesta mena que hi ha prop del cim (teixeda). La llegenda diu que allí també hi havia la cadira del Rei Sanç (o Sanxo), formada per blocs de pedra, des de on aquest monarca, que tenia un palau a Valldemossa, contemplava l'ampli paisatge que s'hi albira.

Com a l'excursió al Massanella, durant tot el recorregut trobarem importants vestigis de l'aprofitament secular dels recursos de la zona per part de nevaters, carboners i altres oficis, sobretot a Cairats. Passarem pel costat d'una casa de sa neu, pou de glaç on s'emmagatzemava aprofitant que, per llur situació, la Serra de

Tramuntana rep regularment al hivern precipitacions nivals. També veurem un forn de calç i sobretot els inconfusibles rotllons de sitja sobre els que s'alçaven les carboneres i bases de cabanes i barraques de carboners. Aquesta explotació va subsistir fins la primera meitat del segle XX i va arribar a ésser tant intensiva que, pel que hem pogut llegir al Centre d'Informació de la Serra de Tramuntana de Ca s'Amitger, a Lluc, va comportar la pràctica destrucció d'importants masses forestals de boix, al Massanella i al Teix.

L'excursió permet algunes variants. Podem escurçar-la en més d'una hora anant directament del Pla des Pouet al coll de Son Gallard, a costa de perdre'ns el un dels trams més bonics. També podem deixar de banda el Puig des Teix. No us recomanem cap d'aquestes opcions, si no teniu la intenció de tornar-hi. Una bona alternativa és retornar pels cingles de Son Rul·lan a Deià però, en aquest cas, us perdreu la Coma des Cairats i us caldrà preveure un mitjà de transport entre aquella població i Valdemossa.

Durant tot el camí ens hem creuat amb altres senderistes: sols, parelles i sobretot,

grups. Hem saludat i conversat amb alguns d'ells: suecs, austríacs, francesos,...

Descripció de l'itinerari. A la banda nord de Valldemossa pugem per les àmplies escales del costat i anem a buscar el carrer de les Oliveres, darrer del nucli urbà on, quasi al final, prenem una pista sense asfaltar que aviat deixarem per un corriol que surt i segueix pel costat de la tanca metàl·lica que delimita la finca de Can Massana, en direcció nord. El corriol acaba en camí carreter que seguim. Travessem una tanca per un pas d'escala. Aviat trobem una bifurcació. A l'esquerra el camí mena a Son Moragues però si el seguim uns metres, trobarem en una mina la Font de s'Abeurada. Retornem al camí carreter que s'enfila fent llaçades, cada cop més malmès, en penosa pujada fins travessar una paret mitgera que dona accés al Pla des Pouet. Un camí, que no prenem, surt a mà dreta vers sol ixent i mena, pel Pas d'En Miquel, al Camí de s'Arxiduc entre Es Cargolí i el Puig Gros. Trobem alguns

rotlos de sitja (carboneres) i en una clariana de l'alzinar, el pou que dóna nom al lloc (690 m), als 45' de marxa.

En aquest punt hi ha tres camins: a l'esquerra vers el sud-oest per al Mirador de na Torta. Lleugerament a la dreta, vers el nord, directe al Coll de Son Gallard, drecera que no recomanem si no ens volem perdre alguns dels millors miradors de la travessa. Agafem el del mig, senyalitzat amb pintura vermella, i deixant el pla, ens enfilem vers el nord-oest. És el Camí del Mirador de ses Puntetes (o de Can Costa). Trobem una carbonera a la dreta i un forn a l'esquerra i, al cap de poc a la dreta, el camí que s'enfila a Sa Talaia Vella. Seguim de recte un curt tram par abastar a l'hora i quart de marxa, el mirador (756 m) penjat sobre una cinglera, protegida per un mur, amb un desnivell de més de 300 metres i una vista "de postal".

Tornem enrere i prenem per reprendre el camí que segueix pujant cap a Sa Talaia Vella (vèrtex geodèsic, 856 m) que abastem a 1 h. 35' de marxa. Recomanem acostar-se a la cinglera poc abans d'arribar-hi, on la vista cap a Sa Foradada és millor que des de la pròpia Talaia. A sol ixent ja albirem sobre un turó el Refugi de s'Arxiduc (865 m). Per anar-hi, davallem suaument i tornem a enfilar-nos. El refugi és una casa de pedra que ha perdut la teulada, situada en un altre mirador privilegiat on, vers ponent podem veure els Cingles de Son Rul·lan per sobre dels que transcorre el tram, per nosaltres, més espectacular del camí. Del refugi davallem al Coll o Estret de Son Gallard (760 m) on trobem el camí que puja des del Pla des Pouet, que hem rebutjat abans. Portem dues hores de marxa.

Tornem a enfilar-nos, desviant-nos al cap de poc del camí principal, per prendre un corriol a la dreta fins a la Cova de s'Ermítà Guiem. Pel que hem llegit és habitada – encara actualment- des del segle XVII per anacoretetes. Retornem al camí principal i abastem la carena (880 m) a les 2h 30'. Des d'aquest punt podem albirar com el camí marxa seguint la carena vers els nord-est, un llarg tram al caire de la cinglera i és un excel·lent mirador sobre la costa. Reforçat per murs de pedra, varem mesurar-lo: fa una amplada d'uns vuit pams. Caminar-hi és pura delícia. Força planer, s'enfila suaument fins als 920 m. Llavors gira a sud-est i s'encara al Puig des Cargolí.

Unes monumentals fites ens indiquen un camí que marxa per l'esquerra i que davalla per la part més a sol ixent dels Cingles de Son Rul·lan, vers Deià. Nosaltres seguim recte i a les 3 hores abastem Es Cargolí (945 m), petit turó al peu del camí on hi ha una làpida dedicada pels excursionistes a s'Arxiduc.

Reprenem de nou el camí, en suau baixada vers sol ixent, fins a una pineda al lloc anomenat Pla des Aritges on trobem el trencall (908 m., 3h 10') que, per la dreta, ens retornaria a Valldemossa passant prop del Pla des Pouet. El nostre però segueix davallant lleugerament i virant a nord-est per enfilar-se de nou fins al Puig Gros (938 m). Torna a baixar fins que trobem a mà esquerra el trencall que mena a Es Teix (3h 45' 880 m.) al lloc conegut com Es Racó Perdut.

Iniciem el camí al cim. Ajudant-nos de les mans passem un tram rocallós i poc després saltem una paret seca de termenal, per una escala. Mes endavant abastem el Pla de Sa Serp (o de Mala Garba) travessat per una pista. Prenem qualsevol dels diversos corriols que ens enfilen fins a un collet a llevant del Teix, que queda ben evident sobre nostre. Des del collet ens enfilem per un pedregar fins al cim (1.064 m.) on hi ha un vèrtex geodèsic, que abastem a les 4 hores 20' de marxa efectiva des de Valldemossa. Parada i fonda. Descansem, dinem i, sobretot, gaudim del paisatge i del magnífic dia assolellat que ens ha tocat.

La baixada la fem seguint la carena vers ponent i davallem per un altre corriol que ens retronca al Pla de Mala Garba i al Es Racó Perdut on reprenem el Camí de

s'Arxiduc, a l'esquerra. Mentre baixem podem observar una altra cara del Teix, molt més agresta que la que ens havia mostrat fins ara. És la que presideix la Coma des Cairats per la que ara caminem.

El Camí de s'Arxiduc acaba en una pista, amb un pendent sorprenentment fort. La seguim fins abastar la Casa de sa neu de Son Moragues i el refugi des Cairats que ocupa una antiga casa de nevaters restaurada. Es veu ben mol ben condicionat amb llenya i llar de foc, però tancat. Per utilitzar-lo cal fer la reserva i demanar-ne la clau. Poc després arribem a la Font des Polls (àlbers), ben condicionada amb taules i graelles, a una hora de camí des del cim.

Pista avall rebutgem un parell de trencalls que surten a mà esquerra per seguir sempre per la pista de la dreta, ben fressada. També ens caldrà travessar un parell de tanques fins que arribem a les primeres cases de Valldemossa, on entrarem pel costat de la casa de la possessió de Son Gual, coronada per una característica torre de defensa de planta quadrada.

Hem trigat poc menys de set hores i tres quarts des de la sortida amb unes 6 hores i mitja de marxa efectiva.